

Aleg 1026

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany statutu krajowej Komisji dla spraw rolniczych.

Wysoki Sejmie!

Według postanowień §§. 1 i 2 uchwalonego przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 29. listopada 1890 statutu powołanej wówczas do życia krajowej Komisji dla spraw rolniczych, jest ona fachowym organem doradczym Wydziału krajowego, który tak wobec Wydziału krajowego, a tem samem też pośrednio i wobec władz rządowych, ma reprezentować interesy rolnicze kraju i fachową znajomość wszelkich gałęzi gospodarstwa wiejskiego i połączonego z niem przemysłu rolniczego.

Z motywów sprawozdania Wydziału krajowego i sejmowej komisji gospodarstwa krajowego w tym przedmiocie (Aleg. 111/1890 i 233/1890) jakoteż ze sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego w przedmiocie utworzenia posady referenta spraw rolniczych (Aleg. 86/1890) wynika, że krajowa Komisja dla spraw rolniczych ma być instytucją udzielającą stałej opieki interesom rolniczym kraju i reprezentantką tych interesów wobec władz, w celu zapewnienia ich działalności na polu agrarnem charakteru ciągłości i harmonii.

Takie właśnie zadanie krajowej Komisji dla spraw rolniczych określił na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 29. października 1890 sprawozdawca komisji gospodarstwa krajowego śp. Edward Jędrzejowicz, mówiąc przy innej sprawie o krajowej Komisji dla spraw rolniczych, że głównym celem stworzenia krajowej Komisji rolniczej jest, „aby rozwój instytucyj rolniczych tak licznych wprowadzić w pewną jednolitość i harmonię administracyjną“. W celu umożliwienia krajowej Komisji dla spraw rolniczych spełnienia jej, wyżej skreślonego, zadania, ułożono skład komisji w ten sposób, że znaczną część członków powołano z wyboru istniejących wówczas w kraju towarzystw rolniczych.

Wysoki Sejm, zgodnie z sejmową komisją gospodarstwa krajowego, uchwalając statut krajowej Komisji dla spraw rolniczych przestrzegając zasady reprezentacji wszystkich Towarzystw rolniczych, wówczas istniejących, w składzie Komisji rolniczej tak dalece, że odmiennie od wniosku Wydziału krajowego, przyznał miejsce w Komisji rolniczej Towarzystwu leśnemu, pominiętemu przez Wydział krajowy, a liczbę delegatów Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego i krakowskiego Towarzystwa rolniczego podwyższył z dwóch, jak proponował Wydział krajowy, na trzech reprezentantów.

W ten sposób uwzględnił Wysoki Sejm reprezentację wszystkich Towarzystw rolniczych, i w odpowiedniej mierze, stosownie do ich liczby członków i wyników działalności.

Od tego czasu tj. od r. 1890, a więc od blisko dwudziestu dwóch lat nie zaszła właściwie żadna zmiana w składzie krajowej Komisji dla spraw rolniczych, bo dopuszczenie w roku 1897 delegata c. k. rządu do sekcji stałej krajowej Komisji rolniczej, ilekroć na porządku dziennym obrad znajdują się sprawy dotyczące krajowych niższych szkół rolniczych, ogrodniczych i szkoły lasowej (§ 9 statutu), a więc dopuszczenie reprezentanta rządu z ograniczoną kompetencją i to w chwili zniesienia kuratorij w niższych szkołach rolniczych, w skład których to kuratorij wchodził reprezentant c. k. rządu, nie zmieniło składu krajowej Komisji rolniczej.

Każdy nieuprzedzony przyznać jednak musi, że od dwudziestu dwóch lat zmieniły się stosunki na polu powstawania i rozwoju Towarzystw rolniczych w kraju.

W szczególności w kilku ostatnich latach rozwinęło ruskie Towarzystwo gospodarskie „Silskij Hospodar“ intensywną działalność na polu podniesienia ruskiej ludności rolniczej w kierunku rolniczym, handlowym i oświatowym i potrafiło zgrupować znaczną, bo według sprawozdania za rok 1911, 24.677 liczącą ilość członków, zorganizowanych w 92 filiach, a 944 Kółkach.

Wspomniane Towarzystwo „Silskij Hospodar“ we Lwowie już w podaniu de praes. 20. listopada 1908 roku upraszało Wydział krajowy o przyznanie prawa reprezentacji w krajowej Komisji dla spraw rolniczych, a obecnie prośbę tę ponowiło w podaniu de praes. 3. września 1912 roku.

Z powyżej przedstawionego przebiegu sprawy utworzenia krajowej Komisji rolniczej, jakoteż z uwagi, że Komisja ta w razie, jeżeli w jej skład wchodzi delegaci wszystkich Towarzystw rolniczych, rozwijających skuteczną działalność na polu podniesienia rolnictwa w kraju, nabiera większego znaczenia, i staje się faktycznie reprezentacją interesów rolniczych, Wydział krajowy przedkłada Wys. Sejmowi wniosek o zmianę statutu krajowej Komisji dla spraw rolniczych przez powołanie do niej stałego delegata Towarzystwa gospodarskiego „Silskij Hospodar“ we Lwowie.

Obecnie w skład kraj. Komisji dla spraw rolniczych wchodzi jako członek Zarządu Tow. „Silskij Hospodar“, powołany przez Wydział krajowy p. prof. Harasiewicz, jednakże inne znaczenie ma od tego sporadycznego udziału przyznanie w stacii Komisji prawa wysyłania delegata.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sejm zmienia statut krajowej Komisji dla spraw rolniczych, a mianowicie :

1 ustęp §-fu 3-go tego statutu :

§. 3.

W skład krajowej Komisji dla spraw rolniczych wchodzi :

1. Marszałek krajowy, jako przewodniczący ;
2. Dwaj członkowie Wydziału krajowego, przez Wydział krajowy do tego wydelegowani ;
3. Trzej delegaci c. k. Towarzystwa gospodarskiego ;
4. Trzej delegaci c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego ;
5. Delegat Towarzystwa Kółek rolniczych ;
6. Delegat Towarzystwa leśnego galicyjskiego ;
7. Czterech członków powołanych przez Wydział krajowy ;
8. Czterech członków przybranych przez Komisję w jej powyższym składzie ;

uchyla się w dotychczasowem brzmieniu, a natomiast ustęp ten (1. §. 3-go) opiewać będzie :

§. 3.

W skład krajowej Komisji dla spraw rolniczych wehodaż:

1. Marszałek krajowy jako przewodniczący;
2. Dwaj członkowie Wydziału krajowego; przez Wydział krajowy w tym celu delegowani;
3. Trzej delegaci c. k. Towarzystwa gospodarskiego;
4. Trzej delegaci c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego;
5. Delegat Towarzystwa Kółek rolniczych;
6. Delegat kraj. Towarzystwa gospodarskiego „Silskij Hospodar“ we Lwowie;
7. Delegat galicyjskiego Towarzystwa leśnego;
8. Czterech członków powołanych przez Wydział krajowy;
9. Czterech członków przybranych przez Komisję w jej powyższym składzie.

Drugi i trzeci ustęp §. 3 statutu krajowej Komisji dla spraw rolniczych pozostają bez zmiany.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy:
Gołuchowski w. r.

Sprawozdawca :
Dr. Tadeusz Pilat w. r.
Członek Wydziału krajowego.

